

การศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

A Study of Tourism Potentials Leading to Tourism Development in Kuhatai Community Rattaphum District, Songkhla Province

สาลินี ทิพย์เพ็ง¹, ศุภวรรณ ตันตสุทติกุล¹

Salinee Tippeng¹, Supawan Tantasuttikul¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สํารวจศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำชุมชน กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาเขาจิงโหลน ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Design) การวิจัยเชิงปริมาณ รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวจำนวน 100 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุมชนคูหาใต้เป็นชุมชนที่มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม แต่ในด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวยังไม่ได้มาตรฐานสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว ชุมชนยังต้องมีการพัฒนาให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่อไป 2) ชุมชนคูหาใต้ควรมีการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนด้วยการ ส่งเสริมกิจกรรมนำเสนอมิติชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวด้วยการนำไปศึกษาดูงานและจัดอบรมเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ใช้หลักการตลาดและการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกประชาสัมพันธ์ชุมชนเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: ศักยภาพการท่องเที่ยว, การพัฒนาการท่องเที่ยว, ชุมชนคูหาใต้

Abstract

The purposes of this research were to explore the potential of Kuhatai community tourism Rattaphum district, Songkhla province and to guiding of development in Kuhatai community Rattaphum district, Songkhla province. It was a mixed method research. The data of qualitative research were collected by in - depth interviewing with community leaders, conservation group, local people and tourists. The data were analyzed with content analysis and validated with triangulation design model. The data of quantitative research were collected by questionnaire. The data were analyzed with percentage, average and standard deviation. The results of this study revealed that 1) Kuhatai community has tourist attractions such as natural tourist attractions, historical tourist attractions and cultural tourist attractions, but the accessibility and accommodation doesn't meet

¹อาจารย์ประจำ, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 0872928214, sv_2545@hotmail.com

¹Lecturer, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Srivijaya, 0872928214, sv_2545@hotmail.com

tourism standards. They must be developed to qualify tourism standards in order to receive the tourists. 2) Kuhatai community should develop community based tourism by promoting activities, presenting the community life, developing tourism personnel, providing more tourist facilities and using proactive marketing and public relations.

Keyword: Tourism Potential, Tourism Development, Kuhatai Community

บทนำ

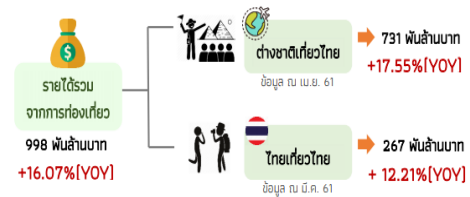
ประเทศไทยได้รับการยกย่องจากคนทั่วโลกว่าเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางของแหล่งท่องเที่ยวที่อยากมาสัมผัส ส่งผลให้ภาพรวมสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศไทยที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากรายได้จากการท่องเที่ยวในประเทศไทย เมื่อเดือนเมษายน 2561 ขยายตัวจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาร้อยละ 16.07 โดยรายได้ของนักท่องเที่ยวต่างประเทศขยายตัวร้อยละ 17.55 และรายได้ของนักท่องเที่ยวไทยขยายตัว ร้อยละ 12.21 จึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่าเศรษฐกิจไทยที่เจริญเติบโตรายได้ส่วนหนึ่งมาจากการท่องเที่ยว รัฐบาลจึงเล็งเห็นถึงการกระจายรายได้ของการท่องเที่ยวไปสู่ชาวบ้านโดยตรงจากการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อให้เม็ดเงินจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวลงไปสู่เศรษฐกิจฐานรากของประเทศซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐที่ต้องการให้เศรษฐกิจฐานรากขับเคลื่อนประเทศ (ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน, 2561)

ภาพ 1 รายได้จากการท่องเที่ยวในประเทศไทย

ประจำเดือนเมษายน 2561

การท่องเที่ยวชุมชน เป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันในภาพรวมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การท่องเที่ยวชุมชนได้เข้าไปมีบทบาทในการสร้างคุณภาพใหม่ของการท่องเที่ยวให้มีความหมายมากกว่าการพักผ่อน ความสนุกสนานและความบันเทิง หากได้เปิดมิติของการท่องเที่ยวเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเคารพคนในท้องถิ่น

ที่ตั้ง ชุมชนคูหาใต้ ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา เป็นที่ราบลุ่มและมีภูเขา มีการปลูกข้าว ยางพารา พืชไร่และพืชผัก มี

แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร มีพืชผักทางการเกษตรกรรมและมีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค นอกจากนี้ชุมชนคูหาใต้มีสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น สัมผัสวิถีชีวิตแบบพอเพียงของคนในชุมชน เช่น การเรียนรู้กระบวนการผลิตข้าว การคัดแยกข้าวและขั้นตอนต่างๆ จากศูนย์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ชมบรรยากาศความงดงามของทะเลทิพย์คีรีหรือพุดตะนาย ซึ่งเป็นพื้นที่พрудมูน้ำที่มีขนาดใหญ่ในตำบลคูหาใต้ เป็นพрудมูน้ำที่มีน้ำตลอดทั้งปี มีสัตว์น้ำ นกน้ำหลากหลายชนิด และเป็นพื้นที่สาธารณะสำหรับจัดงานต่าง ๆ ของตำบลคูหาใต้ด้วย นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้กิจกรรมการทำนาข้าว เรียนรู้วิถีการผลิตสินค้า OTOP ของชุมชน ทั้งกิจกรรมฝึกปฏิบัติวิชาชีพครัวเรือน เช่น การทำไม้กวาดก้านมะพร้าว การสานเสวียนหม้อ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ไซ ข้อง กระรอกแก้ว หลักแก้ว เป็นต้น และยังสามารถสัมผัสการบูชาทวดศาสตร์ซึ่งเป็นที่นับถือของคนในชุมชน พร้อมทั้งเยี่ยมชมความสวยงามของถ้ำเขาจิ้งโหลน ซึ่งภายในถ้ำมีลานกว้าง มีหินงอก หินย้อย จุดสูงสุดของยอดเขาสามารถมองเห็นทัศนียภาพได้ 360 องศา ทั้งนี้ เขาจิ้งโหลนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติแห่งใหม่ที่มีความสวยงามและกำลังได้รับความนิยม ซึ่งหลังจากที่ทางกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาเขาจิ้งโหลนได้เปิดให้นักท่องเที่ยวได้เข้าชมภายในถ้ำเขาจิ้งโหลนในเวลาเพียงไม่นาน ถ้ำเขาจิ้งโหลนก็เริ่มเป็นที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาเขาจิ้งโหลนกำลังสำรวจเส้นทางภายในถ้ำและพัฒนาพื้นที่โดยรอบเพื่ออำนวยความสะดวก

สะดวกให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเที่ยวชมความสวยงามทางธรรมชาติและนักท่องเที่ยวยังสามารถเดินทางมากราบไหว้สมเด็จพระเจ้าจันท์โพลนได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ยังพบว่าพื้นที่บริเวณชุมชนยังมีปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ขาดการพัฒนาเส้นทางคมนาคม จุดเช็คอิน จุดลงทะเบียนที่ยังไม่ได้มาตรฐาน จำนวนห้องน้ำที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของจำนวนนักท่องเที่ยว ป้ายบอกทางที่ยังมีจำนวนน้อยและไม่ชัดเจนอีกทั้งยังขาดการประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนคูหาใต้ยังไม่เป็นที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. สสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา
2. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) เป็นการผนวกการวิจัย 2 แบบเข้าด้วยกัน คือ 1) วิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้นำชุมชน กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาเขาจันท์โพลน ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวจำนวน 30 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) และผู้วิจัยใช้ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation design) จากการสังเกต วรรณกรรม และการสัมภาษณ์ 2) วิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนคูหาใต้

จำนวน 2,500 คนต่อปี กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1967 อ้างโดย ศิริพงษ์ พลฤทธิพันธ์, 2553) โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความเชื่อมั่น 90% และยอมรับให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ 10%

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

$$n = \frac{2,500}{1+2,500(0.10)^2}$$

$$n = 96.15$$

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเท่ากับ 96.15 คน เพื่อความสะดวกในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 100 คน หลังจากได้แบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยตรวจให้คะแนนและแปลผลความคิดเห็นค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ตามเกณฑ์ของธานินทร์ ศิลป์จารุ (2557) ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

1.1 การสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

จากการสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชน
คูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่า ชุมชนมี
แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว
ได้แก่ พระโต๊ะนายหรือทะเลทิพย์คีรี และเขาจิ้งโหล่น
นอกจากนี้ชุมชนยังมีแหล่งท่องเที่ยวทาง
ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ดึงดูดใจ

นักท่องเที่ยว ได้แก่ ถ้าเขาจิ้งโหล่น วัดจิ้ง
โหล่นดเจริญภูผาและวัดห้วยลาด ในด้าน
ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมี
ความสะดวกและปลอดภัยในเส้นทางการเข้าถึงแหล่ง
ท่องเที่ยว แต่ยังคงขาดการบริการรถสาธารณะเข้าสู่
ตารางที่ 1 การสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

ชุมชน นอกจากนี้ในทุกแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมีสิ่ง
อำนวยความสะดวก ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน ลาน
กิจกรรม ที่นั่งพักผ่อน ที่จอดรถ ถังขยะ สำหรับบริการ
แก่นักท่องเที่ยว แต่การให้บริการห้องน้ำสาธารณะยัง
ไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และใน
แต่ละแหล่งท่องเที่ยวยังขาดศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
ร้านค้า ร้านอาหาร ป้ายบอกทาง ป้ายแผนที่แสดงที่ตั้ง
ของแหล่งท่องเที่ยว ป้ายต้อนรับนักท่องเที่ยว และ
ป้ายสื่อความหมาย ดังปรากฏผลในตารางที่ 1

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	แหล่งท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้				
	พระโต๊ะนาย	เขาจิ้งโหล่น	วัดจิ้งโหล่น	วัดเจริญภูผา	วัดห้วยลาด
ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว					
1) สิ่งดึงดูดใจด้านธรรมชาติ	✓	✓	-	-	-
2) สิ่งดึงดูดใจด้านประวัติศาสตร์	-	✓	✓	✓	✓
3) สิ่งดึงดูดใจด้านวัฒนธรรม	-	✓	✓	✓	✓
ด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
1) ความสะดวกในการเข้าถึง	✓	✓	✓	✓	✓
2) ความปลอดภัยในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓
3) การบริการรถสาธารณะเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	-	-	-	-	-
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
1) โครงสร้างพื้นฐาน เช่น น้ำประปา, ไฟฟ้า และสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่	✓	✓	✓	✓	✓
2) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	-	-	-	-	-
3) ลานกิจกรรม ม้านั่งพักผ่อน ศาลา	✓	✓	✓	✓	✓
4) ร้านค้า ร้านอาหาร	-	-	-	-	-
5) ห้องน้ำสาธารณะ	-	-	✓	✓	✓
6) ที่จอดรถ	✓	✓	✓	✓	✓
7) ถังขยะ	✓	✓	✓	✓	✓
8) ป้ายบอกทาง	-	-	-	-	-
9) ป้ายแผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว	-	✓	-	-	-
10) ป้ายต้อนรับนักท่องเที่ยว	-	-	-	-	-
11) ป้ายสื่อความหมาย	-	-	-	-	-

1.2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา เป็นเพศหญิงร้อยละ 66 ส่วนใหญ่มีอายุช่วง 31 – 40 ปี ร้อยละ 30 อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 45 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 50 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 42 เป็นนักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 21 มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30 เดินทางมาจาก

จังหวัดสงขลา ร้อยละ 68 และจังหวัดพัทลุง ร้อยละ 19 นักท่องเที่ยวรู้จักชุมชนคูหาใต้จากเพื่อน/คนใกล้ชิด ร้อยละ 53 และอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 33 มีวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน/นันทนาการ ร้อยละ 70 เดินทางมาเป็นครอบครัว ร้อยละ 60 และแหล่งท่องเที่ยวดึงดูดใจให้เดินทางมาท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ ร้อยละ 61

การศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ ผู้วิจัยแบ่งประเด็นการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

รายละเอียด	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
- ด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว	3.54	0.93	มาก
- ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.30	1.04	ปานกลาง
- ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	2.93	1.11	ปานกลาง
รวม	3.25	1.02	ปานกลาง

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่า การท่องเที่ยวชุมชนมีศักยภาพในด้านสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว โดยชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจทั้งทางด้านธรรมชาติ

ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม แต่ในด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพการท่องเที่ยวด้านสิ่งดึงดูดใจชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

รายละเอียด	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
- คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	3.77	0.92	มาก
- ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	3.32	0.99	ปานกลาง
- ทัศนียภาพสภาพแวดล้อมและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว	3.74	1.01	มาก
- ความน่าประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว	3.53	0.87	มาก
- ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ	4.15	0.92	มาก
- ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว	3.41	1.07	ปานกลาง
- ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว	3.35	0.81	ปานกลาง
- กิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลายและน่าสนใจ	3.21	0.81	ปานกลาง
- ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว	3.44	1.01	ปานกลาง
รวม	3.54	0.93	มาก

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลาในด้านสิ่งดึงดูดใจ พบว่า ชุมชนมีศักยภาพการท่องเที่ยวในระดับมาก โดยชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ มีคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว มี

ทัศนียภาพสภาพแวดล้อมและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว มีความน่าประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ มีความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวมีชื่อเสียงและมีความสะอาด มีกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพการท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

รายละเอียด	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
- ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.77	1.10	มาก
- ความเหมาะสมของสภาพเส้นทางในการเข้าถึง	3.69	1.04	มาก
- ป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว	3.33	1.02	มาก
- การบริการรถสาธารณะ	2.46	1.07	น้อย
- เส้นทางเดินภายในแหล่งท่องเที่ยว	3.27	1.01	ปานกลาง
รวม	3.30	1.04	ปานกลาง

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลาในด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนมีศักยภาพการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง คือ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย

สภาพเส้นทางภายนอกแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบาย มีป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวแต่สภาพเส้นทางภายในแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ได้มีการพัฒนาเท่าที่ควรและไม่มีการให้บริการรถสาธารณะเข้าสู่ชุมชน

ตารางที่ 5 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อศักยภาพการท่องเที่ยวด้านสิ่งอำนวยความสะดวกชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

รายละเอียด	($\bar{X}$)	S.D.	ระดับความคิดเห็น
- โครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ น้ำประปา, ไฟฟ้า, สัญญาณโทรศัพท์	3.29	1.26	ปานกลาง
- ที่พัก	2.75	1.11	ปานกลาง
- ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	2.40	1.05	น้อย
- ที่จอดรถ	3.81	0.99	มาก
- ห้องน้ำสาธารณะ	2.73	1.12	ปานกลาง
- ลานกิจกรรม ม้านั่งพักผ่อน ศาลา	3.06	1.09	ปานกลาง
- ร้านค้า ร้านอาหาร	2.60	1.17	ปานกลาง
- ถังขยะ	3.07	1.14	ปานกลาง
- ป้ายต่างๆ เช่น สื่อความ/ป้ายต้อนรับ/ป้ายแผนที่	2.74	1.08	ปานกลาง

รวม	2.93	1.11	ปานกลาง
-----	------	------	---------

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ต่อศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลาในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ชุมชนมีศักยภาพการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง โดยมีการจัดเตรียมที่จอดรถไว้สำหรับนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอต่อความต้องการ มีโครงสร้างพื้นฐาน มีถังขยะ มีที่นั่งพักผ่อนและลานทำกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวแต่ควรเพิ่มการให้บริการและปรับปรุงในเรื่องของที่พัก ป้ายสื่อความหมาย ห้องน้ำสาธารณะ ร้านค้า ร้านอาหารและศูนย์บริการนักท่องเที่ยวให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

2. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

2.1 การพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยว

จากการศึกษาและสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่า ชุมชนมีศักยภาพการท่องเที่ยวในด้านแหล่งท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวยังคงความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่ยังไม่ถูกทำลาย แต่ยังคงขาดการพัฒนาและดูแลให้มีสภาพที่พร้อมสำหรับรองรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยว เช่น การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกภายในทะเลทิพย์คีรี ทั้งศาลาที่นั่งพักผ่อน ห้องน้ำ ร้านอาหาร ถังขยะ ลานกิจกรรมที่เป็นพื้นคอนกรีตเพื่อสะดวกในการทำกิจกรรมในช่วงฤดูฝน และสะดวกต่อการดูแลรักษาความสะอาด รวมทั้งการสร้างจุดเด่นหรืออัตลักษณ์ของชุมชนเพื่อให้มีความน่าสนใจและมีคุณค่ามากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ชุมชนยังมีการปรับสภาพภูมิทัศน์ของชุมชนโดยเน้นในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ให้มีความอุดมสมบูรณ์ ด้วยการไม่ตัดต้นไม้หรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติ แต่จะใช้วิธีการตัดแต่งกิ่งไม้ให้สวยงามเท่านั้น และยังมีโครงการที่จะสร้างศาลากลาง

น้ำบริเวณทะเลทิพย์คีรีเพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชนและนักท่องเที่ยว

2.2 การพัฒนาด้านการบริการการท่องเที่ยว

สำหรับแนวทางการพัฒนาการบริการการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ได้มีการประชุมร่วมกันในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยมีความคิดดำเนินกิจกรรมการล่าปลาชะโดภายในทะเลทิพย์คีรี เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชมวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งเดิมกิจกรรมการล่าปลาชะโดนั้นมีอยู่แล้วและเพื่อเป็นการสร้างสีสันให้แก่ชุมชนมากยิ่งขึ้นจึงเปิดให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมด้วย นอกจากนี้ยังมีการสร้างบันไดขึ้นภูเขาจิ้งโหลนสำหรับให้นักท่องเที่ยวได้ขึ้นไปชมวิวด้านบนและมีการดำเนินการพัฒนาบ่อยๆ ในเรื่องของการปรับปรุงและซ่อมแซมถนนหนทางรวมถึงป้ายบอกทางและป้ายสื่อความหมายภายในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งป้ายบอกทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยการจัดทำป้ายขนาดใหญ่ที่นักท่องเที่ยวสามารถมองเห็นได้ชัดเจน นอกจากนี้ชุมชนยังไม่มีการจัดสร้างศูนย์บริการข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา รวมถึงการสร้างระบบสาธารณูปโภคเพิ่มให้แก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ ห้องน้ำ ไฟส่องสว่าง เป็นต้น

นอกจากสิ่งอำนวยความสะดวกแล้วชุมชนคูหาใต้ยังขาดระบบการดูแลรักษาความปลอดภัยและขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวและผู้ให้ข้อมูลการท่องเที่ยว โดยขั้นตอนแรก ชุมชนควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนให้มีความเข้าใจตรงกัน นอกจากนี้ชุมชนควรมีโครงการนำประชาชนไปศึกษาดูงานในพื้นที่การจัดการการท่องเที่ยวและการทำโฮมสเตย์ และควรมีมีการอบรมด้านภาษาให้แก่บุคลากรในชุมชน เช่น ภาษาอังกฤษและภาษามลายู เนื่องจากในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและอินโดนีเซียเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอำเภอหาดใหญ่เป็นจำนวนมาก อีกทั้งควรมีการจัด

อบรมมัคคุเทศก์หรือมัคคุเทศก์น้อยให้แก่คนในชุมชน สำหรับการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

2.3 การพัฒนาด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชน คูหาใต้ในปัจจุบันยังไม่เป็นรูปธรรมและชัดเจน ทำให้ชุมชนยังไม่เป็นที่รู้จักในกลุ่มนักท่องเที่ยวเท่าที่ ดังนั้นชุมชนจึงควรต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาในด้านแหล่งท่องเที่ยวและบริการทางการท่องเที่ยวก่อน แล้วจึงจะมีนโยบายเชิงรุกในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์หรือ ไลน์ และสื่อออนไลน์ทั้งเฟซบุ๊กและสื่ออินเทอร์เน็ตอื่นๆ เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนและกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน อีกทั้งทางชุมชนควรมีการจัด

กิจกรรมและเทศกาลประจำปีต่างๆอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวันสงกรานต์ การล่าปลา ชะโด ประเพณีลอยกระทง ประเพณีทอดกฐิน ประเพณีสารทเดือนสิบ เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

ชุมชนคูหาใต้เป็นชุมชนที่กำลังพัฒนาและส่งเสริมในด้านการท่องเที่ยว โดยชุมชนมีความต้องการจะนำเสนอวิถีชีวิตชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักและเรียนรู้ ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

ประเด็นการพัฒนา	แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา
ด้านแหล่งท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> 1. สร้างจุดขายให้กับชุมชนคูหาใต้ ด้วยการจัดกิจกรรม เทศกาลและงานประเพณีอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน พร้อมทั้งการรณรงค์และกำหนดกฎ ระเบียบ บทลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดกฎของชุมชน เพื่อสร้างมาตรฐานในการจัดการการท่องเที่ยวที่ชัดเจน 2. ดูแล รักษาความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน 3. การดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้ให้สำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งโครงการปรับสภาพภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โครงการสร้างบันไดขึ้นภูเขาจิงโหลน และโครงการอื่น ๆ
ด้านบริการการท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านอาหาร ห้องน้ำ ถึงขยะ ป้ายบอกทาง ศาลาที่พัก ลานกิจกรรม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เป็นต้น ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน รวมไปถึงรักษาความสะอาดภายในพื้นที่ชุมชน 2. จัดเตรียมความพร้อมของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยการนำไปศึกษาดูงาน และจัดอบรมทั้งในด้านการท่องเที่ยว และภาษาต่างประเทศให้แก่ประชาชนในชุมชน 3. เพิ่มจำนวนชุดรักษาความปลอดภัยและขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยในจุดต่าง ๆ ภายในชุมชน
ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้หลักการตลาดและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเป็นตัวนำ โดยการจัดกิจกรรม เทศกาลและงานประเพณีอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการ

ท่องเที่ยวและกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวติดตามความเคลื่อนไหวของชุมชน

2. มีการประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ง่ายเพื่อให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนค้นหาได้ เช่น การจัดทำเว็บไซต์ การท่องเที่ยวของชุมชน เฟซบุ๊ก และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ

อภิปรายผล

จากการสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชน ค้นหาได้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่า การท่องเที่ยวชุมชนค้นหาได้มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวทั้งทางด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า มีความสวยงาม มีลักษณะเด่นในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งตรงกับแนวคิดของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ที่ได้อธิบายไว้ว่าแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งควรมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวหลายอย่างเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ชุมชนค้นหาได้จะมีความพร้อมในด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว แต่ชุมชนก็ยังขาดความพร้อมในด้านการเข้าถึงและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การบริการรถสาธารณะในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านค้า/ร้านอาหาร ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย แผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุด เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาศักยภาพให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของณัฐกฤษณ์ เอกวรรณัง (2553) ที่กล่าวว่า ความสะดวกสบายระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบสำคัญที่แสดงถึงศักยภาพในการให้บริการและมีผลต่อภาพพจน์ทางการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เพราะนอกเหนือจากคุณค่าและความงดงามของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวแล้ว นักท่องเที่ยวยังต้องการความสะดวกสบายและการบริการที่ประทับใจจากสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวด้วย และหากนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวกและรวดเร็วจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดอรรถรสในการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ จากการสำรวจศักยภาพชุมชนพบว่า ชุมชนค้นหาได้ควรมีแนวทางการพัฒนาการ

ท่องเที่ยว ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพื่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชน ทั้งนี้ ชุมชนมีความพร้อมในด้านพื้นที่ แต่ยังคงขาดความพร้อมในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริการและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้น ชุมชนจึงควรพัฒนาในด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้วยการจัดการจัดกิจกรรม เทศกาลและงานประเพณีอย่างต่อเนื่องรวมทั้งนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน พร้อมทั้งการรณรงค์และกำหนดกฎ ระเบียบ บทลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดกฎของชุมชน เพื่อสร้างมาตรฐานในการจัดการการท่องเที่ยวที่ชัดเจน ดูแลรักษาความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้ให้สำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งโครงการปรับสภาพภูมิทัศน์ภายในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โครงการสร้างบันไดขึ้นภูเขาจิ้งโหลน และโครงการอื่นๆนอกจากนี้ยังต้องมีการพัฒนาด้านบริการการท่องเที่ยวด้วยการเพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ร้านอาหาร ห้องน้ำ ถึงขยะ ป้ายบอกทาง ศาลาที่พัก ลานกิจกรรม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน รวมไปถึงรักษาความสะอาดภายในพื้นที่ชุมชน จัดเตรียมความพร้อมของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยการนำไปศึกษาดูงาน การจัดอบรมทั้งในด้านการท่องเที่ยวและภาษาต่างประเทศให้แก่ประชาชนในชุมชน เพิ่มจำนวนชุดรักษาความปลอดภัยและขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยในจุดต่างๆ ภายในชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้หลักการตลาดและการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกเป็นตัวนำ โดยชุมชนจะเป็นผู้กำหนดแนวทางและรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ด้วยตนเอง จัดกิจกรรม เทศกาลและงานประเพณีอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวติดตามความเคลื่อนไหวของชุมชน ทั้งนี้

แนวทางการพัฒนาในทุกด้านจะเกิดขึ้นได้ หากได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของนรินทร์ สังข์รักษา สุภาภรณ์ พรหมฤกษ์และธีรังกูร วรบำรุงกุล (2559) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องการบทบาทของ 5 ส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน นักท่องเที่ยว และสถาบันการศึกษา ที่จะช่วยกันสร้างแรงจูงใจแก่นักท่องเที่ยว ทั้งด้านความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมต่าง ๆ ความปลอดภัย ความเป็นมิตรและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยจะส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

สรุป

การศึกษาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนค้นหาได้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา สรุปได้ว่า

1. จากการสำรวจศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนค้นหาได้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา พบว่า การท่องเที่ยวชุมชนค้นหาได้มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวทั้งทางด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า มีความสวยงาม มีลักษณะเด่นในแต่ละแหล่ง แม้ชุมชนค้นหาได้จะมีความพร้อมในด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว แต่ชุมชนก็ยังขาดความพร้อมในด้านการเข้าถึงและด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การบริการรถสาธารณะในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านค้า/ร้านอาหาร ป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมาย แผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจุด เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพัฒนาศักยภาพให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวต่อไป

2. ชุมชนมีแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนค้นหาได้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพื่อให้เกิดรายได้แก่ชุมชน ทั้งนี้

ชุมชนมีความพร้อมในด้านพื้นที่ แต่ยังขาดความพร้อมในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการบริการและการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังนั้น ชุมชนจึงควรพัฒนาในด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้วยการจัดกิจกรรม เทศกาลและงานประเพณีอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนำเสนอวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน พร้อมทั้งกำหนดกฎระเบียบ ของชุมชน เพื่อสร้างมาตรฐานในการจัดการการท่องเที่ยวที่ชัดเจน ควรมีการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้ให้สำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งโครงการปรับสภาพภูมิทัศน์ โครงการสร้างบันไดขึ้นภูเขาจิ้งโหลน เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องมีการพัฒนาด้านบริการการท่องเที่ยวด้วยการเพิ่มจำนวนสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ถังขยะ ป้ายบอกทาง ศาลาที่พัก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว จัดเตรียมความพร้อมของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยการนำประชาชนในชุมชนไปศึกษาดูงานและจัดอบรมทั้งในด้านการท่องเที่ยวและภาษาต่างประเทศ เพิ่มจำนวนชุดรักษาความปลอดภัยและขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยในจุดต่างๆ ภายในชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้หลักการตลาดและการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกเป็นตัวนำ โดยชุมชนจะเป็นผู้กำหนดแนวทางและรูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมเทศกาลและงานประเพณีอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวติดตามความเคลื่อนไหวของชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. มีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวในชุมชน
2. สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในท้องถิ่นถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

ณัฐฤกษ์ ณ. เอกวรรณัง. (2553). การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMO. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี : เอส.อาร์.พรีนติ้ง แมสโปรดักส์.
- นรินทร์ สังข์รักษา, สุภาภรณ์ พรหมฤาษีและธีรังกูร วรบำรุงกุล. (2559). รูปแบบและพฤติกรรมท่องเที่ยวที่ไร้ความริบเร่ของนักท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย.วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการทหารค้ำไทย มนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์. 36, 2: 1-19.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ:ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ศิริพงศ์ พงศ์พิพันธุ์. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับธุรกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ฮาซันพรีนติ้ง.
- ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน. (2561). การท่องเที่ยวชุมชน. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2561.
จาก https://www.gsb.or.th/getattachment/36295a2d-169a-4bc4-8ecc-38d3769b1211/GR_report_travel_internet_detail.aspx